

บรรณานุกรมและประวัติของการควบคุมทางบรรณานุกรม

บรรณานุกรมคืออะไร

"บรรณานุกรม" หรือ "bibliography" มาจากคำในภาษากรีก 2 คำ คือ biblion แปลว่า หนังสือ (book) คำหนึ่ง และ graphein แปลว่า เขียน (to write) อีกคำหนึ่ง จะเน้นความหมายของ "บรรณานุกรม" ในภาษากรีกเกินจริงหมายถึง "การเขียนหนังสือ" (writing of books) ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 17 คำนี้จึงได้เปลี่ยนความหมายเป็น "การเขียนเกี่ยวกับหนังสือ" (writing about books)¹ และในคริสต์ศตวรรษที่ 17 นี้เอง ชาวฝรั่งเศสชื่อ กาเบรียล โมเด (Gabriel Maude) ผู้เป็นเลขาธิการและบรรณาธิการของสังฆราชริเชลิว (Cardinal Richelieu)² ได้ใช้คำว่า "บรรณานุกรม" (bibliography) ที่มีความหมายว่า "รายชื่อ" (list)³ เป็นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศส โดยให้เป็นชื่อหนังสือเรื่อง Bibliographia Politica พิมพ์ที่เมืองปารีส เมื่อปี ค.ศ. 1633 หนังสือเล่มนี้เขียนเป็นภาษาละตินกล่าวถึงรายชื่อผู้เขียนตั้งชื่อเป็นนักปรัชญาและนักประวัติศาสตร์ และผลงานของเราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง⁴

001085

¹Verner W. Clapp, "Bibliography," The Encyclopedia Americana, III (1964), 674.

²Louise Noelle Malclès, Bibliography, trans. Theodore Christian Hines (New York: Scarecrow Press, Inc., 1961), p. 4.

³Lo Roy Harold Linder, The Rise of Current Complete National Bibliography (New York: Scarecrow Press, Inc., 1959), p. 10.

⁴Malclès, loc. cit.

ในสมัยแรก ๆ ความหมายของ "บรรณานุกรม" (bibliography) นี้ ไม่มีการนิยามเพื่ออธิบายความหมายไว้แต่หลาย แม้แต่ในพจนานุกรมที่พิมพ์ขึ้นในสมัยนั้น ก็ได้ พจนานุกรมของแซมมวล จอห์นสัน (Samuel Johnson) ซึ่งพิมพ์ใน ค.ศ. 1755 จนกระทั่งปี ค.ศ. 1797 คำนี้จึงมีพิมพ์ในสารานุกรม Encyclopaedia Britannica ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 และมีอธิบายอย่างละเอียดในสารานุกรม Encyclopaedia Americana ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 ค.ศ. 1829⁵

ปัจจุบันความหมายของ "บรรณานุกรม" (bibliography) แยกออกเป็น 2 ความหมาย คือ ความหมายอย่างกว้าง (broad sense) และความหมายอย่างแคบ (narrow sense)

"บรรณานุกรม" ในความหมายอย่างกว้าง หมายถึงการศึกษางานหนังสือในแง่ ปรากฏลักษณะ (physical entity) เรียกว่า บรรณานุกรมเชิงวิเคราะห์ หรือ บรรณานุกรมเชิงวิพากษ์วิจารณ์ (Analytical or critical bibliography)⁶ ได้แก่การวิเคราะห์โครงสร้างของหนังสือแต่ละเล่ม ศึกษาประวัติการผลิตหนังสือ การผลิตกระดาษ รูปเล่ม การเย็บเล่ม วิธีการพิมพ์ต่าง ๆ ที่พัฒนาการมาเป็นลำดับ รวมถึงข้อเท็จจริงในเรื่องอื่นต่าง ตลอดจนการจำหน่าย อีเบิร์ต (Ebert) นัก บรรณานุกรมชาวเยอรมันที่มีชื่อเสียงได้ให้ความหมายของบรรณานุกรมในความหมายอย่างกว้าง นี้ว่าเป็น "ศาสตร์ที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิตวรรณกรรม (the science that deals with literary production) ซึ่งคำอธิบายนี้มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับและโลกอาจ ให้ความหมายมาเป็น "ศาสตร์ของหนังสือ" (science of books)⁷

⁵Clapp, *op. cit.*, p. 675.

⁶Roy B. Stokes, (ed.), "Introduction," Library Trends, VII (April, 1959), 495.

⁷Georg Schneider, Theory and History of Bibliography, trans. Ralph Robert Shaw (New York: Scarecrow Press, 1961), p. 13.

รอย สโตกส์ (Roy Stokes) ได้แบ่งบรรณานุกรมในภาษาอังกฤษออกเป็น 3 ประเภท คือ

ก. บรรณานุกรมเชิงเนื้อหา (Textual bibliography) ได้แก่ การศึกษาและเปรียบเทียบตัวเนื้อหา (texts) ของหนังสือกับฉบับพิมพ์ครั้งที่ต่าง ๆ และการพิมพ์⁸

ข. บรรณานุกรมเชิงประวัติ (Historical bibliography) เกี่ยวข้องกับการศึกษาประวัติวิธีการต่าง ๆ ในการผลิตหนังสือ รวมทั้งการพิมพ์และการตกแต่งให้สวยงาม⁹

ค. บรรณานุกรมเชิงพรรณนา (Descriptive bibliography) ได้แก่ การแสดงลักษณะหนังสือฉบับอุดมคติ (ideal copy) และฉบับที่แตกต่างกันทั้งหมด¹⁰ ซึ่งหนังสือฉบับอุดมคตินี้หมายถึงฉบับที่คงเดิมหนังสือที่สมบูรณ์แบบและชาติที่ไม่ได้ถูกผู้พิมพ์ตั้งใจจะพิมพ์ออกมาสู่ประชาชน¹¹

" บรรณานุกรม " ในความหมายอย่างแคบ หมายถึงการศึกษาหนังสือในลักษณะเป็นเอนทิตีความรู้ (intellectual entity) เรียกว่าบรรณานุกรมเฉพาะ หรือ บรรณานุกรมที่มีแบบแผน (Enumerative or systematic bibliography) ก็คือการรวบรวมรายชื่อหนังสือ (compilation of lists of books) หมายถึง

⁸ Stokes, loc. cit.

⁹ A M Lewin Robinson, Systematic Bibliography: a Practical Guide to the Work of Compilation (2^d ed.; London: Clive Bingley, 1966), p. 9.

¹⁰ Stokes, loc. cit.

¹¹ Fredson Bowers, "The Function of Bibliography," Library Trends, VII (April, 1959), 500.

การรวบรวมรายชื่อจะเรียกเกี่ยวกับหนังสือและเล่ม ๆ ว่างานการจัดเรียงอย่างมีระบบ
และได้ประโยชน์ใด¹² หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการเตรียมรายชื่อหนังสือ (the
preparation of lists of books) กล่าวโดยย่อ คือ การรวบรวมรายชื่อ
หนังสือนั่นเอง¹³ ขอร้อง ไชเนเดอร์ (Georg Schneider) ให้นิยามบรรณานุกรม
ในความหมายแคบนี้ว่าเป็นการศึกษารายชื่อหนังสือ หรือ การศึกษารายชื่อวรรณกรรม¹⁴

จากรายงานการสำรวจบรรณานุกรม ซึ่งจัดทำโดยองค์การยูเนสโกร่วมกับ
ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน ได้ขยายความหมายของ "บรรณานุกรม" ไว้ดังนี้ คือ
กลวิธีของการจัดทำรายชื่อบันทึกเรื่องราวที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นโดยให้รายละเอียดอย่างมี
แบบแผน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือ และวัสดุเพื่อการอ่านที่คล้ายคลึงกัน)¹⁵

หลุยส์ ชอร์ส (Louis Shores) อธิบายความหมายของ "บรรณานุกรม"
ไว้อย่างชัดเจนดังนี้

¹²Ibid.

¹³Robinson, loc. cit.

¹⁴Schneider, op. cit., pp. 15-6.

¹⁵The UNESCO/ Library of Congress Bibliographical Survey, Bibliographical Services: Their Present State and Possibilities of Improvement. Report Prepared as a Working Paper for an International Conference on Bibliography (Washington, 1950), p. 1.

บรรณานุกรม คือ รายชื่อของบันทึกเรื่องราวแห่งอารยธรรม (records of civilization) ที่เขียน หรือ พิมพ์ขึ้น หรือ โดยวิธีการอื่น บันทึกเรื่องราว (records) เหล่านี้ อาจเป็นหนังสือ (books) สิ่งพิมพ์พิมพ์ต่อเนื่องกัน (serials) รูป (pictures) แผนที่ (maps) ภาพยนตร์ (films) บันทึกเสียง (recordings) วัตถุพิพิธภัณฑ์ (museum objects) ต้นฉบับตัวเขียน (manuscripts) และสื่อมวลชนอื่น ๆ (media of communication)¹⁶

นอกจากนี้ยังรวมทั้งรายชื่อโน้ตเพลง (music scores) ไมโครฟิล์ม (microfilms) วิทยานิพนธ์ที่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ (unpublished dissertations) โสตทัศนวัสดุ (audio-visual aids) อื่น ๆ และวัสดุการอ่านที่ไม่ว่าหนังสืออีกด้วย¹⁷

สำหรับความหมายของ "บรรณานุกรม" ที่ได้ในวิทยานิพนธ์นี้เป็นความหมายอย่างแคบ และมีขอบเขตเฉพาะถึงพิมพ์เท่านั้น กล่าวคือ หมายถึงรายชื่อสิ่งพิมพ์ (publications) ที่จัดทำขึ้นอย่างมีกลวิธีและแบบแผน "สิ่งพิมพ์" ในที่นี้

¹⁶Louis Shores, Basic Reference Sources. (Chicago: American Library Association, 1954), p. 192.

¹⁷Albert John Walford, "Bibliography," Encyclopaedia of Librarianship, ed. Thomas Landau (3^d rev. ed.; New York: Hafner Publishing Co., 1967), p. 53.

รวมความถึง หนังสือ จุลสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และบทความที่ตีพิมพ์ในสิ่งพิมพ์ดังกล่าวนี้เท่านั้น

รายชื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นอย่างมีกฎวิธีและแบบแผน หมายความว่า ถ้าเป็นรายชื่อหนังสือและจุลสาร จะประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์ ปีที่พิมพ์

บทความในวารสาร แต่ละรายการประกอบด้วย ผู้เขียนบทความ ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ปีที่ เดือน ปี เลขหน้า รายชื่อบทความในวารสารนี้มีชื่อเรียกเฉพาะว่า ธรรมเนียมวารสาร (periodical index)

บทความในหนังสือพิมพ์ แต่ละรายการจะประกอบด้วย ผู้เขียนบทความ ชื่อบทความ ชื่อหนังสือพิมพ์ วัน เดือน ปี เลขหน้า ซึ่งรายชื่อบทความในหนังสือพิมพ์ก็มีชื่อเรียกเฉพาะเช่นเดียวกันว่า ธรรมเนียมหนังสือพิมพ์ (newspaper index)

ทั้งหนังสือและบทความในวารสาร หนังสือพิมพ์ อาจมีบรรณนิทัศน์สังเขป (annotations) คือ ข้อความสั้น ๆ เกี่ยวกับลักษณะที่สำคัญ และคุณค่าของหนังสือเล่มนั้น เป็นการประเมินคุณค่าของหนังสือให้ผู้อ่านทราบ¹⁸ สารสังเขป (abstracts) หรือ วิจารณ์ (reviews) ประกอบก็ได้ เพราะจะช่วยให้รายชื่อเล่มนั้นมีประโยชน์แก่ผู้ใ้รมากขึ้น

¹⁸Helen E. Haines, Living with Books: the Art of Book Selection ("Columbia University Studies in Library Service" No. 2; New York: Columbia University Press, 1935), p. 59.

รายชื่อนี้มีจุดประสงค์เฉพาะ และจัดทำขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ ผลงานที่นำมาทำรายชื่อนี้จัดเรียงโดยหลายแบบ คือ ตามลำดับปีที่ หรือระยะเวลาที่พิมพ์ (date or period of publication) เรียงตามภาษา (language) เรียง (subject)¹⁹ ลำดับอักษร (alphabetical) ภูมิศาสตร์ (geographical) คือ เรียงตามชื่อประเทศ หรือท้องถิ่น ตามระบบการจัดหมู่หนังสือ เช่น ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ (Dewey Decimal Classification) ระบบยูดีซี (Universal Decimal Classification) เป็นต้น²⁰

เนื่องจากบรรณานุกรมในความหมายนี้ประกอบด้วยกลวิธีในการจัดรวบรวม และจัดทำ และการเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือสิ่งพิมพ์ใดก็ตามแบบแผน จึงมีผู้กล่าวว่าเป็นบรรณานุกรมที่แสดงออกเป็นศิลปะ (art) มากกว่าเป็นศาสตร์ (science)²¹

ประเภทของบรรณานุกรมในความหมายอย่างแคบ ตามที่ หลุยส์ ชอส์ (Louis Shores) แบ่งไว้มี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. บรรณานุกรมทั่วไป (General bibliographies)
2. บรรณานุกรมเลือกสรร (Selected bibliographies)²²

1. บรรณานุกรมทั่วไป คือ รายชื่อวัสดุเพื่อการอ่าน (materials) ที่ไม่จำกัดขอบเขตของ เวลา สถานที่ เรือง หรือชนิดของวัสดุเพื่อการอ่านที่นำมา

¹⁹Malclès, op. cit., p. 2.

²⁰Clapp, op. cit., p. 677.

²¹Ibid., p. 675.

²²Louis Shores, Basic Reference Books (2^d ed.; Chicago, Illinois: American Library Association, 1939), p. 207.

รวบรวม ได้แก่

1.1 บรรณานุกรมสากล (Universal bibliography)
เป็นบรรณานุกรมที่จัดทำอย่างละเอียด (comprehensive) และรวมรายชื่อ
ทุกสิ่งทุกอย่างที่พิมพ์ขึ้น บรรณานุกรมสากลเล่มแรก คือ Bibliotheca Univer-
salis sive Catalogue Omnium Scriptorum Locupletissimus in
Tribus Linguis, Latina, Graeca, et Hebraica จัดทำโดย
คอนราด เกสเนอร์ (Conrad Gesner) นักยิวสวิสชาวซูริค บรรณานุกรมนี้
ประกอบด้วยรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ตั้งแต่เริ่มมีการพิมพ์จนถึงปี ค.ศ. 1545 จำนวน
12,000 เล่ม หน้า 631 แผ่น (leaves) จัดเรียงตามอักษรผู้แต่ง มี
ขอบเขตเฉพาะหนังสือภาษาละติน กรีก ฮีบรู ซึ่งเป็นภาษาสำคัญในสมัยนั้น²³

1.2 บรรณานุกรมที่เลือกคัดหรือบรรณานุกรมเพื่อการศึกษาศึกษา
(Eclectic or educational bibliographies) คือ บรรณานุกรมที่ไม่
จำกัดระยะเวลา สถานที่ หรือเรื่อง แต่คัดเลือกมาสำหรับช่วยผู้อ่านบางประเภท
โดยเฉพาะ เช่น Standard Catalog for High School Libraries
เป็นรายชื่อหนังสือพร้อมทั้งบรรณนิทัศน์ซึ่งเขาตีพิมพ์เพราะสำหรับห้องสมุดโรงเรียน

2. บรรณานุกรมเลือกสรร (Selected bibliographies)
เป็นบรรณานุกรมที่จำกัดระยะเวลา สถานที่ และเรื่อง ได้แก่

2.1 บรรณานุกรมที่กำหนดระยะเวลา (Period bibliographies)
คือ รายชื่อวัสดุเพื่อการอ่านที่พิมพ์โดยอยู่ในระยะเวลาที่กำหนด อาจเป็นสิ่งพิมพ์ที่
พิมพ์ในปัจจุบัน (current) เช่น Cumulative Book Index หรือสิ่งพิมพ์
ที่ล่วงเลยมาแล้ว (retrospective) ก็ได้ เช่น Repertorium Biblio-
graphicum ที่จัดทำโดย ลูควิก เฮน (Ludwig Hain) ซึ่งเป็น

²³ Malclès, *op. cit.*, p. 20

รายชื่อหนังสือพิมพ์งานพิมพ์ ค.ศ. 1900

2.2 บรรณานุกรมแห่งชาติ หรือ บรรณานุกรมเฉพาะท้องถิ่น (National or regional bibliographies) คือรายชื่อหนังสือพิมพ์ในประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง หรือ รายชื่อหนังสือเกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ ท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น British National Bibliography เป็นรายชื่อหนังสือพิมพ์ในสหราชอาณาจักรอังกฤษ

2.3 บรรณานุกรมเพื่อประโยชน์ในการค้า (Trade bibliographies) เป็นรายชื่อหนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อมุ่งหมายให้ทราบว่าเป็นหนังสืออะไรพิมพ์ออกจำหน่ายบ้าง มีประโยชน์ในทางโฆษณาการค้า ตัวอย่าง คือ Publishers' Trade List Annual ซึ่งจัดพิมพ์โดยบริษัท R.R. Bowker

2.4 บรรณานุกรมที่แบ่งตามแบบ (Form bibliographies) คือ รายชื่อที่จำกัดชนิดของวัสดุเพื่อการอ่าน เช่น Ulrich's Periodicals Directory เป็นรายชื่อวารสารที่พิมพ์ทั่วโลกในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังหมายถึงรายชื่อหนังสือที่แบ่งตามแบบการเขียน เช่น บทละคร นวนิยาย ตัวอย่าง คือ Fiction Catalog เป็นรายชื่อหนังสือประเภทนวนิยาย

2.5 บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง (Subject bibliographies) คือ รายชื่อหนังสือเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นเรื่องของบุคคล สถานที่ หรืออื่น ๆ ก็ตาม เช่น International Bibliography of the Social Sciences เป็นรายชื่อหนังสือสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ เป็นต้น สำหรับบรรณานุกรมของผู้แต่ง (author bibliography) ไม่ว่าจะอยู่ในผลงานของผู้แต่งคนนั้น หรือเกี่ยวกับผู้แต่งคนนั้น จัดว่าเป็นบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง เช่นกัน และมีชื่อเรียกเฉพาะว่า บรรณานุกรมชีวประวัติ (bio-bibliography) เช่น A Bibliography of Sir James George Frazer.

ยังมีบรรณานุกรมอีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะของบรรณานุกรม (Index) รวมอยู่ด้วย คือ บรรณานุกรมของบรรณานุกรม (Bibliography of Bibliographies) เป็นรายชื่อของหนังสือบรรณานุกรม ตัวอย่างเช่น Bibliographic Index: A Cumulative Bibliography of Bibliographies ซึ่งจัดพิมพ์โดยบริษัท H.W. Wilson หรือ A World Bibliography of Bibliographies รวบรวมโดย ซีโดลอร์ เบสเตอร์แมน (Theodore Besterman)²⁴

นอกจากนี้บรรณานุกรม (Indexes) และ สารสังเขป (Abstracts) ก็จัดได้ว่าเป็นบรรณานุกรม เพราะบทความที่นำมาทำบรรณานุกรมก็คือ หนังสือและบทความที่นำมาทำสารสังเขปที่ดี ล่องให้รายการบรรณานุกรมไว้ด้วย ตัวอย่างของบรรณานุกรมและสารสังเขปที่มีชื่อเสียงแพร่หลายก็คือ Index Medicus เป็นบรรณานุกรมหนังสือรายงานและบทความทางการแพทย์ และ Chemical Abstracts เป็นสารสังเขปหนังสือรายงานและบทความในวิชาเคมี

รายการหนังสือของห้องสมุด (library catalog) คือ รายชื่อหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดหนึ่ง ๆ และถ้าเป็นรายชื่อหนังสือของห้องสมุดหลาย ๆ แห่งรวมกัน เรียกว่า สหบัญท (union catalog) รวมรายชื่อวารสาร (union list of serials) ซึ่งเป็นรายชื่อวารสาร หนังสือพิมพ์ของห้องสมุดหลายแห่งรวมกัน จัดว่าเป็นบรรณานุกรมเช่นกัน²⁵

²⁴Shores, op. cit., pp. 208-11.

²⁵Ibid., p. 212.

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของบรรณานุกรม

จุดมุ่งหมายของบรรณานุกรมคือช่วยให้นักศึกษา นักค้นคว้าวิจัยได้ทราบเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ที่ป้อนหรือเสนอขายในการพิจารณาหนังสือ หรือ เอกสารอันเป็นที่สนใจของคณะ²⁶ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการซื้อขายและการอ่านสิ่งพิมพ์ ให้ความรู้ในเรื่องแหล่ง (sources) ที่จะหาเรื่องราวต่าง ๆ ว่าจะได้จากไหน และให้ทราบว่าสิ่งพิมพ์ที่เขียนหรือพิมพ์นั้น ๆ มีอยู่และมีอยู่ที่ใดหรือควรจะไปอยู่ที่ใด²⁷

บรรณานุกรมมีประโยชน์มากช่วยใหญ่ของกรใช้สิ่งพิมพ์โดยรู้จักสิ่งพิมพ์ที่รายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการในวิชาที่น่าสนใจไม่ใช่เพียงแต่ในประเทศของตนเท่านั้น แต่รวมถึงประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกด้วย ที่สำคัญคือบรรณานุกรมส่งเสริมโครงการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ²⁸ จากการได้บรรณานุกรม นักวิจัยสามารถทราบได้ว่าในสาขาวิชาที่จะทำการวิจัยมีเรื่องใดที่ไปทำไปแล้วบ้าง จะหลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำซึ่งเป็นการเสียเวลาและเสียเงินทองโดยไม่จำเป็น เรย์ แอสต์เบอร์รี่ (Ray Astbury) กล่าวว่า มีผู้ประมาณว่าการวิจัยในสหรัฐอเมริกาจะประหยัดเงินได้ถึง 10% ซึ่งเงินจำนวนนี้ได้เสียไปเนื่องจากการทำงานซ้ำกัน ถ้าหากมีบรรณานุกรมใหญ่ทำการวิจัยได้ทราบเรื่องราวที่เป็นที่ทราบกันดีแล้ว และนำออกเผยแพร่ให้เป็นที่น่าสนใจของนักวิจัยก็จะเป็นการประหยัดเงินจำนวนที่เสียไปนี้²⁹ จึงนับได้ว่าบรรณานุกรมมีคุณอย่างมาก การค้นคว้าวิจัยต่าง ๆ ในด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม การศึกษา การแพทย์ที่สาขาล่าช้าไปก็เนื่องจากการขาดการบริการทางบรรณานุกรมที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การวิจัยเรื่อง ดี ดี ที (D D T) การประดิษฐ์เครื่องบิน การศึกษาเรื่องพันธุกรรม และการวิจัยเรื่องการใช้ไวตามินต้องล่าช้าไปนับสิบ ๆ ปีก็เพราะการขาด

²⁶Robinson, op. cit., p. 12.

²⁷The UNESCO/ Library of Congress Bibliographical Survey, op. cit., p. 2.

²⁸Ibid., pp. 2-3

²⁹Astbury, op. cit., p. 114.

บรรณานุกรม³⁰ แตนฟอร์ด วี ลาร์की (Sanford V. Larkey) ได้กล่าวคำปราศรัยในที่ประชุมของสมาคมของสมุดแพทย์ที่เมืองบอสตัน เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1950 ว่าสหรัฐอเมริกาได้สูญเสียเงินเป็นจำนวนมากโดยเปล่าประโยชน์ในเรื่องการวิจัยทางการแพทย์ เนื่องจากว่าบรรณานุกรมสาขาวิชาแพทย์ต่างประเทศไม่เพียงพอ³¹

นอกจากนี้บรรณานุกรมที่มีแบบแผนสามารถได้ให้นำไปสู่คนศึกษาไปยังวัสดุเพื่อการอ่านที่มีอยู่ในแต่ละสาขาวิชา ยิ่งไปกว่านั้นบรรณานุกรมที่ได้จัดเรียงอย่างดีแล้วย่อมเห็นแนวทางนำไปสู่โครงสร้างของวิชาหนึ่งๆ และเป็นเครื่องช่วยให้นักศึกษาในการศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งอีกด้วย

การควบคุมทางบรรณานุกรมคืออะไร

"การควบคุมทางบรรณานุกรม" (Bibliographical control) ตามความหมายที่กล่าวไว้ในรายงานการสำรวจบรรณานุกรมที่จัดทำโดยองค์การยูเนสโก ร่วมกับสองสมุทรรัฐสภาอเมริกันหมายถึง การควบคุมบันทึกเรื่องราวความรู้ (records) ที่เขียนและพิมพ์ขึ้น ซึ่งจัดทำโดยและเพื่อวัตถุประสงค์ของบรรณานุกรม หรือหมายถึง

³⁰Verner W. Clapp, "The Role of Bibliographic Organization in Contemporary Civilization," Bibliographic Organization, ed. Jesse H. Shera, and Margaret E. Egan (Chicago, Illinois: University of Chicago Press, c1951), p. 2.

³¹Sanford V. Larkey, Presidential Address at the Meeting of the Medical Library Association, Boston, June, 1950. To be Published in the Association's Bulletin, October, 1950; quoted in Clapp, loc. cit.

การที่จะสามารถเข้าถึงแหล่งและให้บริการทางบรรณานุกรมที่ประณีตได้³² โรเบิร์ต บี. ดาวน์ส (Robert B. Downs) และ ฟรานเซส บี. เจนกินส์ (Frances B. Jenkins) กล่าวว่า "การควบคุมทางบรรณานุกรมที่สมบูรณ์แบบ" (Perfect bibliographical control) ก็คือ การที่มีบันทึกเรื่องราวความรู้ (records) ที่สมบูรณ์ของสิ่งที่มีอยู่ที่ และแหล่งของหนังสือทุกเล่ม เลกส์สารทุกอัน บทความทุกบทความ แผนหนังสือจากความคิดที่เขียนออกมาทุก ๆ อย่าง³³ ศาสตราจารย์ เอช. เอ. ลอเรนทซ์ (Professor H.A. Lorentz) ได้กล่าวถึงปราศรัยในที่ประชุมของคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือทางการศึกษาแห่งสันนิบาตชาติ (League of Nations Committee on Intellectual Cooperation) เมื่อ 40 ปีที่แล้วมาถึงเรื่องจุดมุ่งหมายของการควบคุมทางบรรณานุกรมว่า

ผลที่จะได้รับในขั้นปลายก็คือไม่ควรมีหนังสือหรือ ตัดฉบับตัวเขียนใด ๆ ที่หาไม่ได้ กล่าวคือ เราควรสามารถทราบว่าจะหาหนังสือใดในโลก และจะจัดให้ใครได้อย่างสะดวกและง่ายสบายที่สุดเท่าที่จะทำได้ ใ้ล่อบางไร หานอาจถือว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ความจริงแล้วเป็นเรื่องใหญ่มาก³⁴

³²The UNESCO/Library of Congress Bibliographical Survey, op. cit., p. 1.

³³Robert B. Downs, and Frances B. Jenkins, "Introduction," Library Trends, XV (January, 1967), p. 337.

³⁴Ibid., p. 339

การบริการทางบรรณานุกรมคืออะไร

การบริการทางบรรณานุกรม (Bibliographical service) หมายถึง ความสะดวกสบายนานาประการในการใช้บรรณานุกรมเพื่อสนองความต้องการในการศึกษา ค้นคว้าเรื่องราวในด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมการใช้สิ่งพิมพ์ตลอดจนวัสดุเพื่อการอ่านของหนังสือให้ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่

งานควบคุมและการบริการทางบรรณานุกรมประกอบด้วยอะไรบ้าง

การควบคุมและการบริการทางบรรณานุกรมประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้ คือ การจัดทำบรรณานุกรมประเภทต่าง ๆ (Bibliographies) การระบุ (Indexing) สารสังเขป (Abstracting) สหบัญช (Union Catalog) รวบรวมรายชื่อวารสาร (Union list of serials) การแปล (Translation) และศูนย์บริการเอกสารการวิจัย (documentation center)

ประวัติและปัญหาของการควบคุมทางบรรณานุกรม

การควบคุมทางบรรณานุกรม (Bibliographical control) มีการจัดทำมาแต่โบราณตั้งแต่เริ่มมีการเขียน ตัวอย่างเช่น ได้มีการค้นพบรายชื่อ (Catalog) ของแผ่นอักษรคูนiform (Cuneiform) ซึ่งเป็นตัวอักษรแบบเก่าแก่ที่สุดของโลก ของชาวบาบิโลเนียนโบราณ และในหมู่ชาวคอปติก ก็มีการทำรายชื่อ ปาปิรัส (Papyrus) ซึ่งใช้เขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ในสมัยกรีก อริสโตเติล (Aristotle) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการที่จะทำให้ทราบว่าได้มีการเขียนอะไรกันไว้มากในวิชานั้น ๆ เขาจึงเริ่มเขียน (Metaphysics) โดยกล่าวถึงประวัติ และรายชื่อผลงานของนักปรัชญารุ่นก่อนเขา และศิษย์ของอริสโตเติลได้เินแนวการเขียนเกี่ยวกับนี้ ในการเขียนสาขาวิชาอื่น ๆ³⁵

³⁵ Robert B. Downs, "Problem of Bibliographical Control," Library Trends, II (April, 1954), 498.

ถึงแก่สมัยกลาง (Middle Ages) จนถึงสมัยฟื้นฟู (Renaissance) การรวบรวมบรรณานุกรมได้เพิ่มมากขึ้น หลังจากที่มีการประดิษฐ์แท่นพิมพ์ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 แล้ว นักบรรณานุกรมต้องประสบความยุ่งยากมากขึ้น เพราะจากการเข้ามาเทคโนโลยีการพิมพ์ทำให้สามารถพิมพ์ได้รวดเร็ว ปริมาณการพิมพ์มากเป็นผลให้ยากแก่การควบคุมสิ่งพิมพ์

ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 สมัยของฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) และจอห์น มิลตัน (John Milton) นักปราชญ์สามารถจดจำความรู้ทุก ๆ อย่างได้หมด นักปราชญ์สามารถรู้จักวรรณกรรมที่สำคัญ ๆ แม่นยำในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ก็ตาม อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีนักปราชญ์ที่มีความรู้อย่างกว้างขวางนี้เริ่มจะหมดไป และปัจจุบันนักปราชญ์ประเภทนี้ก็ไม่มีแล้ว เพราะวิชาความรู้ได้เพิ่มขึ้นมากมาย และวิชาความรู้ที่ต้องเก็บรวบรวมมาจากหนังสือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งมีนับเป็นล้าน ๆ เล่มในหอสมุดใหญ่ ๆ

วรรณกรรมที่ผลิตออกมามีหลายรูปแบบ (form) ต่าง ๆ กัน หลังจากโจฮานน์-กูเตนเบิร์ก ^{โยฮันน์ กูเตนเบิร์ก} (Johann Gutenberg) ชาวเยอรมัน ประดิษฐ์แท่นพิมพ์เข้ามาได้ 2 ศตวรรษ สิ่งพิมพ์จะเป็นพวกหนังสือ (book) และสิ่งพิมพ์วิชาการสั้น ๆ (monograph) เท่านั้น เมื่อมีการจัดตั้ง Royal Society's Philosophical Transactions ในกรุงลอนดอน เมื่อปี ค.ศ. 1665 แล้ว สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือและวารสารได้เพิ่มจำนวนขึ้นมาก สิ่งพิมพ์รัฐบาลได้พิมพ์เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน หนังสือและตำราที่ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และบันทึกเรื่องราวความรู้ (record) ชนิดต่าง ๆ มีการเก็บสะสมไว้ในห้องสมุดเป็นจำนวนมากมาย³⁶

ในทุกสมัยได้มีผู้ใฝ่ฝันที่จะจัดทำบรรณานุกรมสากล (universal bibliographies) ที่จะสามารถบันทึกหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ไว้ในสมัยนั้น นักบรรณานุกรม

³⁶ Ibid., p. 499.

คนแรกที่คือ คอนราด เกสเนอร์ (Conrad Gesner) ชาวเมืองซูริก. ได้จัดทำ
 Bibliotheca Universalis ขึ้นในปี ค.ศ. 1545 คือสิ่งแรกที่ได้นำการพิมพ์
 เริ่มขึ้นประมาณ ๑ ศตวรรษ ผลงานของเกสเนอร์นี้ว่ายังไม่สมบูรณ์ เลอวี บาร์ทเลตต์
 แวน โฮเซน (Henry Bartlett Van Hoesen) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า

ถ้าบรรณานุกรมของเกสเนอร์เป็นเพียงส่วนหนึ่งและไม่สมบูรณ์ ในขณะที่
 การพิมพ์หนังสือไม่มากกว่า 40,000 เล่ม หรือ 50,000 เล่ม เหนือ
 เราอาจจินตนาการว่าจะมีบรรณานุกรมสากลในขณะนี้³⁷

กอตทลีบ จอร์จี (Gottlieb Georgi) ได้พยายามที่จะจัดทำบรรณานุกรม
 สากลขึ้นอีกในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 ชื่อ Allgemeines Europaisches
 Bücherlexikon ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ตั้งแต่ ค.ศ. 1501 - 1757³⁸ และในครึ่ง
 หลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 แจคส์ ชาร์ลส์ บรูเน็ต (Jacques Charles Brunet)
 ชาวฝรั่งเศสก็ได้จัดทำ Manual du Libraire et de l'Amateur de Livres,
 Contenant un Nouveau Dictionnaire Bibliographique ... et une
 Table en Form de Catalogue Raisonné เป็นรายชื่อหนังสือที่เริ่มจัดทำ
 ตั้งแต่ ค.ศ. 1810 จนถึง ค.ศ. 1860 ใช้นเวลาราวราวถึง 50 ปี พิมพ์ครั้งแรก

³⁷H.B. Van Hoesen, Bibliography: Practical, Enumerative, Historical (2^d ed; New York: Scribner, 1937), p. 241, quoted in Robert B. Downs, ibid., p. 499.

³⁸Roy Stokes, Bibliographical Control and Service (London: Andre Deutsch, c1965), pp. 21-2.

ในปี ค.ศ. 1810 และพิมพ์เป็นครั้งที่ 5 ใน ค.ศ. 1860 มี 60 เล่มจบ มีระลอก
ด้วยรายชื่อหนังสือที่ประมาณ 40,000 รายการ³⁹ เล่มนี้จัดว่าเป็นบรรณานุกรมสากลที่
มีชื่อเสียงแพร่หลายมากในประเทศเยอรมัน โยฮานน์ ชตวร์ส ซีโอดอร์ กราสส์

(Johann Georg Theodor Grasse) ได้จัดพิมพ์ *Tresor de Livres
Rares et Précieux* ระหว่างปี ค.ศ. 1859 - 1869 มี 7 เล่มจบด้วยกัน⁴⁰
ถึงกล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าบรรณานุกรมเหล่านี้เป็นการจัดทำในประเทศยุโรปตะวันตกทั้งสิ้น

นอกเหนือไปจากบุคคลที่พยายามจัดทำบรรณานุกรมระหว่างชาติเพื่อเป็นการ
ควบคุมสิ่งพิมพ์แล้ว ยังมีองค์การและสถาบันที่ได้พยายามจัดทำเป็นการค้าบรรณานุกรม
ระหว่างชาติขึ้นดังต่อไปนี้ คือ

1. Royal Society of London for Improving National
Knowledge ได้ถูกสนับสนุนในการจัดทำ *Catalogue of Scientific Papers*
ซึ่งเป็นกรรณิวารสารทางวิทยาศาสตร์ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และได้ทำอยู่ระหว่างปี
ค.ศ. 1851 - 1925 บริการด้านบรรณานุกรมที่ได้จัดทำ คือ พิมพ์รายชื่อบทความที่มี
อยู่ในวารสารทางวิทยาศาสตร์ที่พิมพ์ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้
เขียนบทความ และพิมพ์กรรณิ (subject indexes) สำหรับวารสารคณิตศาสตร์
บริสุทธิ์ (pure mathematics) ฟิสิกส์ และวิชาเครื่องกล นอกจากนี้ Royal
Society of London ยังร่วมมือกับ International Organization
เพื่อจัดทำ *International Catalogue of Scientific Literature*
ซึ่งเป็นกรรณิวารสารกรรมทางวิทยาศาสตร์ ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 จัดทำอยู่ระหว่าง
ค.ศ. 1894 - 1935 ผลงานด้านบริการทางบรรณานุกรม คือ พิมพ์กรรณิเรื่อง

³⁹Malclès, *op. cit.*, pp. 98-9.

⁴⁰*Ibid.*, p. 100.

สำหรับวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์ รวม 12 สาขาวิชาของมหาวิทยาลัยระหว่าง ค.ศ. 1901 - 1914⁴¹ แสดงถึงความพยายามขององค์กรที่จัดทำบรรณานุกรมระหว่างชาติของสมัชชา เพราะขาดความร่วมมือจากสมาคมของต่างประเทศ และปรากฏว่าในปี ค.ศ. 1935 Royal Society มีพื้นที่เกิดขึ้นถึง 14,000 หน่วยงานในระหว่างที่ยังจัดทำบรรณานุกรม⁴²

2. The Brussels Institute ตั้งอยู่ที่กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ประกอบด้วยสถาบัน 3 แห่ง ดำเนินกิจกรรมหลักเนื่องกับ ดังนี้คือ

2.1 International Institute of Bibliography มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งศูนย์บรรณานุกรมของโลก (world bibliographical center) ได้รับความอุปถัมภ์จากสมาคมเบลเยียมและรัฐบาลเบลเยียม สถาบันให้บริการทางบรรณานุกรม คือ จัดพิมพ์วารสารซึ่งเป็นที่ออกงานแลกเปลี่ยนเรื่องราวความรู้ในการดำเนินงานทางบรรณานุกรม (bibliographic organization) เป็นศูนย์รวมสิ่งพิมพ์ (clearing house) เกี่ยวกับเรื่องราวทางบรรณานุกรม (bibliographic information) พิมพ์หนังสือระบบการจัดหมู่ หนังสือที่แบบพกพาในช่วยเหลือนในการรวบรวมสมาชิกของโลก (world union catalog)⁴³ หรือที่เรียกว่า The Brussels Union catalog ครอบคลุมกว่า 20,000,000 มักร รวมทั้งบอกแหล่ง (locations) ในห้องสมุดใหญ่ ๆ ใน

⁴¹Kathrine O. Murra, "History of Some Attempts to Organize Bibliography Internationally," Bibliographic Organization, ed. Jesse H. Spera, and Margaret E. Egan (Chicago, Illinois: University of Chicago Press, 1951), p. 28.

⁴²Astbury, op. cit., p. 126.

⁴³Ibid.

ยุโรปและอเมริกา แต่มีผู้หาเรื่องการเงิน สดามันเต็ม และยุโรปก็ค่อย ๆ ถัดไป
ก็ถาวรหยุดชะงักเกือบเรียกได้ว่าอยู่ในสภาพที่เลิกล้มไปโดยปริยาย⁴⁴ นอกจากนี้
สดามันนี่ยังมีหน้าที่จัดให้มีการประชุมระหว่างชาติว่าด้วยการ จัดทำเป็นงานทาง
บรรณานุกรม สดามันทำหน้าที่เป็นงานอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1895 - 1951

2.2 International Institute of Documentation

ได้ทำหน้าที่เป็นงานต่อจาก International Institute of Documentation
มีจุดประสงค์เพื่อให้ความสนับสนุนแก่การบรรณานุกรมที่มีอยู่และให้ความร่วมมือในกิจกรรม
สดามันได้รับความอุปถัมภ์จาก International Federation of International
Specialized Scientific Associations และ National Societies of
General Nature ผลงานด้านบริการทางบรรณานุกรมคือ ทำเนียบการจัดพิมพ์
วารสาร เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนในเรื่องการดำเนินงานทางบรรณานุกรมอื่น
ถัดจาก International Institute of Bibliography จัดพิมพ์หนังสือ
ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบพหุนิยม และจัดให้มีการประชุมระหว่างชาติในเรื่องการดำเนินงาน
ทางบรรณานุกรม สดามันทำหน้าที่เป็นกิจกรรมอยู่ระหว่างปี พ.ศ. 1931 - 1937

2.3 International Federation for Documentation

(F.I.D.) จัดตั้งขึ้นที่กรุงเฮก (Hague) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสานกิจกรรม
ทางบรรณานุกรมของประเทศต่าง ๆ สดามันทำงานต่อจาก International
Institute of Documentation ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1937 จนถึงปัจจุบันนี้
(F.I.D.) ได้รับความอุปถัมภ์จาก International Federation of
National Sections on Documentation ร่วมกับสมาชิกทั้งที่เป็นเอกชนและ
สดามันเอกชน ผลงานทางบรรณานุกรมของ F.I.D. มีดังนี้ คือ จัดพิมพ์วารสาร
เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนในเรื่องการดำเนินงานทางบรรณานุกรม พิมพ์ระบบ

⁴⁴Downs, op. cit., p. 499.

การจัดอันดับในระบบทศนิยม หรือ ระบบ ยู ดี ซี (Universal Decimal Classification) ที่ขยายมาจากระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคีวซี และจัดให้มีการประชุมระหว่างชาติว่าด้วยการดำเนินงานทางบรรณานุกรม⁴⁵

ทั้ง 3 สถาบันดังกล่าวนอกจาก F.I.D. ตั้งขึ้นในกรุงบรัสเซลส์ จึงเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายว่า The Brussels Institute ดำเนินกิจกรรมทางบรรณานุกรมอยู่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1890 จนถึงปัจจุบันนี้

3. The Concilium Bibliographicum จัดตั้งขึ้นในเมืองซูริค เมื่อปี ค.ศ. 1890 มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมวรรณกรรมทางชีววิทยาและวิชาที่เกี่ยวข้องกันนี้ จากทุกประเทศ⁴⁶ Concilium Bibliographicum ดำเนินกิจกรรมอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1895 - 1940 ให้บริการทางบรรณานุกรมดังนี้ คือ บริการจัดทำบรรณานุกรมซึ่งไร้อักษรพิมพ์นิยมเป็นสัญลักษณ์ และกรรมวิธีพิมพ์เป็นรูปเล่ม⁴⁷

4. International Committee on Intellectual Cooperation จัดตั้งขึ้นโดยสันนิบาตชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและช่วยเหลือในด้านการจัดทำดำเนินงานทางวรรณกรรม ศิลปกรรม และวิทยาศาสตร์ ให้เกิดขึ้น ดำเนินกิจกรรมอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1912 - 1946 มีผลงานทางบรรณานุกรม คือ จัดใหญ่เวิลด์วไวด์ เฉพาะวิชาต่าง ๆ มารวมกันเพื่อศึกษาปัญหาทางบรรณานุกรมในแต่ละสาขาวิชาของตน

นอกจากนั้นสันนิบาตชาติยังได้จัดตั้ง International Institute of Intellectual Cooperation (I.I.I.C) โดยได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ สถาบันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมร่วมมือ และ

⁴⁵ Murra, loc. cit.

⁴⁶ Downs, loc. cit.

⁴⁷ Ibid., p. 29.

ร่วมเพื่อให้ความพยายามทางความรู้ (intellectual effort) และปรับปรุงสภาพของผู้ทำงานทางความรู้ (intellectual workers) โดยดำเนินการอยู่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1925 - 1946 มีผลงานที่ก่อให้เกิดคุณูปคุณและความช่วยเหลืองานตามบรรณานุกรมรวมทั้ง บรรณานุกรม นามานุกรม (directories) วารสาร ฯลฯ และจัดการประชุมและอภิปรายในเรื่องปัญหาการดำเนินงานตามบรรณานุกรมในแต่ละสาขาวิชา

5. International Federation of Library Associations (I.F.L.A.) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเลือกเวลา สถานที่ และตระเตรียมรายการสำหรับการประชุมห้องสมุดระหว่างชาติ ได้รับเงินอุดหนุนจากสมาคมที่เป็นสมาชิก ผลงานตามบรรณานุกรมคือ จัดการประชุมระหว่างชาติในเรื่องห้องสมุดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางบรรณานุกรม จัดพิมพ์รายงานการประชุมซึ่งเป็นเรื่องราวสำคัญเกี่ยวกับห้องสมุดและงานบรรณานุกรมระหว่างชาติ I.F.L.A. เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ค.ศ. 1927 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

6. องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1946 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมจุดหมายและวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติ และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางการศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม องค์การได้รับเงินอุดหนุนจากประเทศที่เข้าร่วม มีกิจกรรมทางบรรณานุกรม คือ ให้ความช่วยเหลืองานตามบรรณานุกรม เพื่อใช้ในองค์การระหว่างชาติว่าด้วยบรรณานุกรม (International Organization of Bibliography) และจัดให้มีการประชุมเพื่อศึกษา และทำงานเกี่ยวกับการตัดสินปัญหาการดำเนินงานตามบรรณานุกรมระหว่างชาติ องค์การยูเนสโกได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ค.ศ. 1946 จนถึงปัจจุบันนี้⁴⁸ และในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า

I 1584965X

⁴⁸ Murra, loc. cit.

องค์การยูเนสโกเป็นองค์การที่มีบทบาทในการช่วยรักษาแหล่งมรดกในประเภทที่กล่าวถึง
พัฒนาและช่วยเหลือในกิจกรรมทางบรรณานุกรมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เป็น
องค์การที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมาก ซึ่งจะโลกกล่าวถึงบทบาทของยูเนสโก
ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางบรรณานุกรมในบทที่ ๕

สรุปแล้วในจำนวนสถาบันและองค์การซึ่ง ๕ แห่งดังกล่าวมานี้ มี องค์การ
และสถาบันเพียง 3 แห่ง ที่ยังคงดำเนินกิจกรรมด้านบรรณานุกรมอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ คือ
F I D I F L A และ UNESCO

ปัญหาใหญ่เรื่องการควบคุมทางบรรณานุกรมโดยเฉพาะบรรณานุกรมสากล
คือ เรื่องสถิติการผลิตหนังสือของโลกไม่สมบูรณ์และไม่พอเพียง เป็นที่ทราบกันดีว่า
การพิมพ์หนังสือยังคงดำเนินต่อไปอย่างสม่ำเสมอเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900
เป็นต้นมา จำนวนการผลิตหนังสือจากแหล่งพิมพ์มีมากกว่าจำนวนหนังสือที่ผลิตเมื่อ
450 ปี ที่ผ่านมาแล้วนั้นเสียอีก วัสดุสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดก็คงเพิ่มมากขึ้น ประมาณ
ว่าหนังสือที่พิมพ์จนถึงปี ค.ศ. 1954 ตามจำนวนชื่อเรื่อง (title) ปีถึง
15 - 20 ล้านรายการ และ $\frac{2}{3}$ ของจำนวนดังกล่าวมีอยู่ในสหรัฐอเมริกา⁴⁹
จากรายงานประจำปีขององค์การยูเนสโก จำนวนการผลิตหนังสือมีปีละ 400,000
รายการ $\frac{2}{3}$ ของหนังสือทั้งหมดผลิตใน 12 ประเทศ⁵⁰ สำหรับจำนวนวารสารจาก
Union List of Serials in the United States and Canada
ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ค.ศ. 1943 ได้รวบรวมวารสารไว้ประมาณ 120,000 รายการ
ในจำนวนนี้ 43% ยังคงพิมพ์อยู่เรื่อย ๆ Union List ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3

⁴⁹Downs, op. cit., p. 500.

⁵⁰Downs, and Jenkins, "Introduction," Library Trends,
XV (July, 1966-April, 1967), p. 338.

ค.ศ. 1965 มี 157,000 รายการ⁵¹ ส่วนวารสารเฉพาะทางสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ World List of Scientific Periodicals ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 ค.ศ. 1952 มีจำนวน 50,000 รายการ และฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ในปี ค.ศ. 1963 - 1965 ครอบคลุมถึงวารสารทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและเทคโนโลยีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 - 1960 เป็นจำนวนรวม 60,000 รายการด้วยกัน⁵² ประมาณว่ารายชื่อที่สมบูรณ์ของสิ่งพิมพ์ประเภทวารสารที่มีอยู่ในห้องสมุดอเมริกัน มีถึง 500,000 รายการ⁵³

ปริมาณการพิมพ์เพิ่มขึ้นมากมายนี้ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติทั้งในด้านการจัดหาและมีไว้เพื่อให้บริการ ให้อีกการอภิปรายเพื่อที่จะแก้ปัญหาที่มีโดยเสนอให้มีการจัดสหพันธ์แห่งชาติ (National Union Catalog) สหพันธ์แห่งท้องถิ่น (Regional Union Catalog, Local Union Catalog) และรวมรายชื่อวารสาร (Union List of Serials) เพื่อเป็นแหล่งรวมรายชื่อวัสดุเพื่อการอ่านที่ใดต่าง ๆ นอกจากนี้มีการตกลงกันในเรื่องการจัดหาวัสดุร่วมกัน ใน Farmington Plan เป็นโครงการจัดหาหนังสือจากต่างประเทศของสหรัฐอเมริการะหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีการจัดตั้ง Regional Storage Center เพื่อเป็นสถานที่เก็บหนังสือที่น้อยและโครงการถ่ายทำไมโครฟิล์ม ไมโครพริ้นท์ สำหรับวัสดุสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อประหยัดเนื้อที่ กวามันธ และเจนกัมส์ มีความเห็นว่าโครงการสำหรับการควบคุมบรรณานุกรมต้องรวมถึงการจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะวิชา เพื่อลดภาระขอบเขตของ

⁵¹ Loc. cit.

⁵² Constance M. Winchell, Guide to Reference Books, (8th ed.; Chicago: American Library Association, 1967), p. 529.

⁵³ Downs, ibid.

การเก็บรวบรวมสิ่งพิมพ์⁵⁴ ให้เป็นอิสระที่สุดก็คือการทำดัชนี (Index) และ
 สารบัญชิ่ง (Abstract) เฉพาะวิชาคลังประสมปัญหาการจัดทำสิ่งพิมพ์ประเภท
 ต่อเนื่องกัน (serials) มากกว่าหนังสือเล่ม บริการบรรณวิเสสาวิชาวิทยาศาสตร์
 ส่วนใหญ่ก็แล้ว แต่ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ยังไม่เพียงพอ และ
 บรรณานุกรมเฉพาะเรื่องก็เป็นปัญหาและสมบทของของการควบคุมทางบรรณานุกรม
 วิธีแกของดากัยเครื่องปฏิบัติการประมวลผลด้วยเครื่องจักร (automation data
 processing equipment) และทางเครื่องกล (mechanic) และแก้ปัญหา
 การจัดเก็บและเอาออกให้ไว้ (bibliographical storage & retrieval) โดย
 เฉพาะบรรณกรรมประเภทต่อเนื่องกัน (serials) อันได้แก่วารสารและหนังสือ
 พิมพ์

⁵⁴Downs, and Jenkins, op. cit., p. 339.